

До теми «Коло взаємодії – ефективна технологія організації спільноти дітей»

Коло взаємодії – ефективна технологія організації спільноти дітей

Утворення кола

- Запропонуйте дітям сісти у коло так, щоб хлопчики та дівчатка чергувалися.
- Запропонуйте дітям утворити коло у послідовності відповідно до їхніх днів народження. У цьому випадку може бути корисним на початку кола покласти картку з написом "січень", а у кінці — з написом "грудень".
- Викличте половину класу і скажіть дітям сісти у коло так, щоб між учасниками залишились вільні проміжки. Запропонуйте решті учнів приєднатися до кола і сісти у цих місцях.

Привітання

- Діти стають у коло і беруться за руки. Перший учень починає вітання, кажучи: "Це мій друг Джон", піднімає руку Джона, а всі в цей час разом його вітають: "Доброго ранку, Джон!" Джон діє аналогічно і так продовжується доти, доки всі руки всіх дітей не будуть підняті. Тоді всі кажуть: ""Доброго ранку, друзі!" і опускають руки.
- Наведена вище послідовність може бути видозмінена. Наприклад, звернення "Доброго ранку, _____ (ім'я)!" може супроводжуватися помахом руки, потиском рук, обіймами.
- Запропонуйте кожному учню привітати сусіда, кажучи: "Мене звать _____ (ім'я) і я хочу побажати тобі сьогодні всього найкращого".
- Почніть вітання кожної дитини у колі на зразок:
"Доброго ранку, друг,
Ми дуже раді, що ти з нами.
Скажи нам своє ім'я."
і далі:
"Давайте всі повторимо його,
Давайте прошепочемо його,
Давайте поаплодуємо."
(Примітка перекладача. На англійській мові наведені вище звернення є римованими).

Прості вітання

- Рукоштовування.
- Арабське вітання – Ассалам Алейкум.
- «Хай-файв» (вітання, коли одна людина плескає піднятою долонею в долонь іншої людини).

Вітання і відповіді

Учні передають один одному якийсь конкретне привітання і відповідь, наприклад: "Доброго ранку, Томі" – "Доброго ранку, Джоні," доти, звернення не обійде коло дітей. Вітання можна легко змінювати шляхом:

- Зміни або додавання нових слів, наприклад: "Привіт, Ентоні, я рада, що ти прийшов".
- Використання іншої мови, можливо тієї, яку учень класу використовує вдома.
- Додавання жестів, таких як рукоштовування, махання рукою, або інструкцій, наприклад: "Вставайте, коли почуєте своє ім'я".
- Зміни послідовності привітання інших, наприклад, оминають кожного другого учня, який сидить у колі.

До теми «Коло взаємодії – ефективна технологія організації спільноти дітей»

Рекомендації та вітання

Рекомендації та вітання можна включити в ранкову зустріч. Вони дають учням змогу пізнати інших.

- Зробіть стіс карток з іменами кожного учня класу. Кожна дитина вибирає картку і вітає того, чие ім'я на ній написано. Якщо в класі присутні відвідувачі, зробіть картки з їхніми іменами, щоб була можливість привітати й їх.
- Окремі члени групи можуть відреконструюватися в особливий або жартівливий спосіб. Наприклад, попросіть учнів додавати до привітання прикметники для опису себе (“Доброго ранку, я розумний, Коні”). Для учнів початкової школи буде своєрідною фонетичною вправою, коли необхідно вживати прикметники, що починаються з того ж звука, що і їхнє власне ім'я.
- Запропонуйте кожній дитині відреконструювати особу, що сидить поруч з нею, якимось особливим чином. Наприклад: “Аліса, я рада, що ти прийшла. У тебе такі чудові ідеї щодо експериментів”.
- Вітання з рекомендаціями може бути формальним або особистим: “Це моя однокласниця Джейн. Їй десять років. Джейн любить гратися м'ячем і відвідувати центр авторів”.

Коди

“Таємні” вітання – найпопулярніші серед учнів. Код є “таємним”, оскільки він невідомий іншим учасникам, доки вони не матимуть власного досвіду. “Таємні” або “закодовані” вітання бувають простими чи складними (складність може зростати упродовж кількох днів або тижня). Приклад “таємного” коду: у понеділок – два моргання, у вівторок – два моргання й одне примружування ока, у середу – два моргання і примружування ока, легке смикання правого вуха. Цей сигнал по черзі передається кожній дитині, доки перший “відправник” не отримує зворотне послання.

Ігри

- Передавання предмета – в той час як окремі діти вітають один одного, по колу передається м'яч, пряжа або нитка, камінь або якийсь інший предмет, що може мати особливе значення.
- Створення спільної сітки – м'яч чи пряжу кидають хаотично один до одного, одночасно вітаючись. Коли нитка передається від одного учасника до іншого, кожен з них деякий час тримає її, перш ніж кинути в новому напрямі.
- Абеткове вітання – учні вигукують свої імена в абетковій послідовності. Якщо хтось вигукне ім'я поза чергою, вітання має початися спочатку. З дорослішими учнями такі дії можна організувати у зворотній послідовності. Вітання також можна хронометрувати, для того щоб здійснювати моніторинг підвищення швидкості упродовж навчального року.
- Математичні вітання – вітання починається з називання імені особи, яка сидить праворуч, після чого дається задача, наприклад: “Джим, $3 + 5$ дорівнює...” Джим відповідає, називаючи ім'я особи, яка склала. Наприклад: “Сью, 8”. Дитина, яка розв'язала математичний приклад, повертається до особи, що сидить праворуч від неї, називає її ім'я і пропонує нову задачу. Це вітання йде по колу доти, поки кожний учасник не отримає вітання, вирішить приклад і в свою чергу привітається з іншим членом групи. Залежно від віку дітей, їхніх навичок і навчальної програми, вчителі можуть встановлювати певні обмеження, наприклад, використовувати лише додавання в межах 10 тощо.

До теми «Коло взаємодії – ефективна технологія організації спільноти дітей»

Ігри під час кола взаємодії

Шаради

Дайте одному з дітей у колі який-небудь предмет (наприклад, олівець). Запропонуйте кожному учню по черзі доробити олівець так, щоб він перетворився у що-небудь інше, а решта дітей нехай здогадується, що це таке. Можливі варіанти: мітла, щітка, лопата тощо.

Наслідування лідера

Викличте кого-небудь з учнів і скажіть йому вийти на деякий час з кімнати. Потім виберіть ще одну дитину з кола і доручіть їй бути лідером. Завдання лідера — робити певні рухи (наприклад, аплодувати), а всі інші учні повинні його наслідувати. Лідер час від часу повинен змінювати рухи, а за ним і всі інші. Покличте дитину, яка чекає за дверима. Надайте їй три можливості здогадатися, хто є лідером. Після цього лідер виходить у коридор, а той, хто чекав раніше, вибирає іншого лідера.

Семеро гравців

Посадіть дітей на килимі і викличте сімох учнів, які повинні стати перед класом. Решта дітей має заплющити очі, а ці семеро повинні ходити між ними і кожний плеснути кого-небудь по плечу або спині. Плеснувши, гравець піднімає руки і повертається на своє попереднє місце перед класом. Коли всі повернулися, запропонуйте дітям розплющити очі і спробувати визначити, хто до кого доторкнувся. Якщо здогадка вірна, пара міняється місцями і учень сам стає таппером. Пам'ятайте, піддивлятися не можна!

Загадування числа

Скажіть дітям, що ви задумали число між 1 і 100 й запропонуйте їм висувати припущення, що це за число. Після того, як перший учень у колі вилловив свою здогадку, скажіть "більше" або "менше" у залежності від того, яке число ви загадали. Далі дійте аналогічно, нехай діти по черзі пропонують свої варіанти, доки число не буде визначено.

Зламаний телефон

Гра починається з того, що вчитель шепоче на вухо учню поряд з ним у колі якесь речення (наприклад: "Зелена жаба перестрибнула через водяну лілію") і каже: "Передай далі". Учень шепоче те, що він почув, своєму сусіду і т. д. доки не закінчиться повне коло. Тоді вчитель повторює вголос те, що він почув, і порівнює з тим, що він прошепотів спочатку. Якщо хто-небудь з дітей нічого не почув, він може сказати "оператор" і сусід повинен повторити свою інформацію. Кожен з дітей має таку можливість лише один раз.

Загадкова скринька.

Скажіть учасникам, що сьогодні ви будете вчитись проводити дослідження та вирішувати проблеми. Покажіть їм закриту скриньку і скажіть, що ви поклали у неї певний предмет і запропонуйте визначити, що це може бути. При цьому діють наступні правила:

- Скриньку не можна відкривати.
- Її можна трусити.
- Кожен може задати одне питання про об'єкт усередині.
- Якщо хто-небудь гадає, що знає, який предмет знаходиться всередині, він може задати згадане одне запитання на зразок: "Це . . . ?"

(Ці правила можуть бути записані на заздалегідь приготованому плакаті).

В цей час доречно нагадати всім слухачам, що перед початком гри доцільно поговорити з дітьми про переможців та тих, чий спроба не були успішними. Вихователь має розповісти дітям, що трапиться, якщо хтось правильно вгадає, що саме заховано у скриньці, а також що буде, коли він помилиться. Обговоріть з дітьми, що відчуває людина в тому та іншому випадку, це допоможе дітям правильно поводитись під час самої гри. Завжди обговорюйте такі речі перед будь-якими заняттями та іграми і пам'ятайте, як важливо нагадувати дітям, що кожен з них є важливою часткою колективу.

Почніть передавати скриньку по колу. Обов'язково робіть учасникам компліменти на зразок: "Я помітила, що ти уважно слухаєш запитання інших", "Хоча це і змагання, але я бачу, що ви допомагаєте один одному вгадати, що знаходиться всередині" тощо.

До теми «Коло взаємодії – ефективна технологія організації спільноти дітей»

Якщо учасникам довго не вдається визначити предмет, ще до закінчення повного кола ви можете дати їм певні підказки (наприклад: "Це щось їстівне"). Якщо незважаючи на допомогу ніхто так і дав вірної відповіді, зробіть додаткові підказки і почніть спочатку.

Обмін новинами (повідомленнями або поетичними творами) під час кола взаємодії

Повідомлення

Повідомлення слід писати на великих аркушах паперу і вивішувати (або закріплювати на мольберті) так, щоб всі діти могли їх добре бачити зі свого місця у колі. Формат цих повідомлень має бути один і той самий щодня. Наприклад, вчитель може написати:

Доброго ранку, першокласники!

Сьогодні понеділок.

Сьогодні 1 жовтня 1995 року.

Погода сонячна і прохолодна.

На нас сьогодні чекає святковий обід. (**Сьогодні ми будемо . . .**)

У подальшому виділений текст залишається незмінним, а самі повідомлення варіюються. Коли учні звикнуть до ранкових повідомлень, вчитель може змінювати їх таким чином, щоб спонукати дітей до творчого мислення. Приміром:

Доброго ранку, усміхнені личеньки!

Сьогодні вівто---

Сьогодні 1 жовтня 1-95 року.

Погода вітряна і --охолодна.

Сьогодні ми будемо вивчати нову пісню.

Можна пропускати літери, змінювати слова, робити навмисні помилки і т. п., а потім просити учнів доповнити і виправити повідомлення. Це ефективний спосіб спонукати дітей до пошуку помилок і навчити їх допомагати один одному під час читання та писання.

Вірші

Ще одним корисним заняттям під час ранкових зборів є вивчення поетичних творів. Плакати з текстами цих творів повинні бути розвішені поблизу від місця для занять у колі. Їх слід змінювати кожні два тижні. Під час заняття вчитель спочатку сам читає вірші, а потім це роблять всі разом. Читання може супроводжуватися певними діями дітей на зразок театральної вистави, які ілюструють зміст прочитаного. Якщо це поема про тварин, діти можуть копіювати звуки, які вони видають тощо. Пізніше учні можуть виготовити ляльки головних персонажів і користуватися ними при поверненні до цієї поеми.

Вимоги до обміну інформацією

Дітям потрібно запропонувати приклад завдань і показати, як ділитися своїми думками, як слухати. Учителі можуть допомогти учням визначити коло своїх обов'язків. Наприклад: "Завдання для того, хто ділиться думками" мають відповідати таким вимогам:

- говорити голосно й чітко;
- стежити, щоб новини були стислі та сфокусовані;
- добирати новини, що відповідають особливостям групи;
- вітати запитання та коментарі не тільки від кращих друзів, а й від інших однокласників;
- з повагою реагувати на всі запитання та коментарі.

До теми «Коло взаємодії – ефективна технологія організації спільноти дітей»

Слухання передбачає активну участь і пов'язане з певними обов'язками. Шляхом мозкового штурму учителі можуть допомогти учням розробити список “обов'язків слухачів”. “Обов'язки слухача” охоплюють такі правила:

- Зосередьте увагу на особі, яка ділиться інформацією.
- Уважно слухайте повідомлення.
- З повагою ставтеся до нових ідей
- Формулюйте запитання і коментарі, що демонструють справжню зацікавленість.
- Демонструйте повагу до особи, яка ділиться інформацією.
- Уважно слухайте інші запитання і коментарі.
- Намагайтеся зустрітися з особою, яка ділиться інформацією упродовж дня для того, щоб продовжити обговорення теми, яка вас зацікавила.

Цілеспрямований обмін інформацією та групі обговорення

Щоб допомогти учням генерувати ідеї навколо центральної теми, вчителі використовують підхід, який називається “цілеспрямований обмін інформацією”: кожна дитина в колі відповідає на те саме запитання (коментар), яке пропонує учитель (один з учнів). Цілеспрямований обмін інформацією – це корисний формат для молодших учнів на початку навчального року, або для більш старших учнів, коли вони виявляють неохочість до висловлення своїх думок перед групою.

Цілеспрямований обмін інформацією створює ситуацію, яка допомагає учням брати участь у групових обговореннях. Це корисний підхід для обговорення делікатних або спірних питань, що стосуються класу, школи або більш широкій спільноті. Серед тем цілеспрямованого обговорення можуть бути:

- Класна робота та обов'язки.
- Створення класних правил.
- Вирішення конфліктів і складних ситуацій.
- Вивчення нових матеріалів, ігор, обладнання.
- Розробка планів групи.

Залежно від віку, досвіду і навичок учнів класу, вчителі можуть відкривати обговорення, пропонуючи дітям відповісти на конкретні запитання:

- Що ви відчуваєте стосовно _____?
- Яке досягнення викликає у вас відчуття найбільшої гордості?
- Назвіть щось одне, що ви любите робити, коли ви не у школі?
- Якби ви могли змінити щось, то що саме і чому?
- Що ви можете робити зараз, чого ви не могли робити на початку навчального року?
- Розкажіть нам про той час, коли ви були сміливими.